

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE
katedra mezinárodních vztahů IPS UK FSV

Posudek na magisterskou diplomovou práci zpracovanou na katedře mezinárodních vztahů IPS by měl obsahovat Vaše vyjádření k následujícím bodům. Při zpracování posudku můžete použít následující část tohoto souboru, kde vyplníte své hodnocení do jednotlivých polí.

Jméno diplomanta/ky

Jana Paščenková

Název práce

Vývoj ekonomické spolupráce mezi USA a EU od konce studené války

Konzultant/ka práce

Oponent/ka práce

Jan Karlas

semestr/rok

počet stran

počet znaků

LS 2013/2014

1. koncepce práce

- i. volba tématu, formulace výzkumné otázky a jejich zdůvodnění; přiměřenost, původnost;
- ii. teoreticko-metodologické ukotvení – výběr a zdůvodnění; metoda zpracování;
- iii. volba zdrojů, kritický rozbor literatury, příp. dalších použitých zdrojů;
- iv. struktura textu (úplnost, správnost a přiměřenost členění, logická provázanost);

i) Tato diplomová práce se zabývá faktory, které ovlivňovaly měnící se intenzitu bilaterální hospodářské spolupráce mezi EU a USA v období mezi lety 2002 a 2012. Hlavní výzkumná otázka práce: jaké faktory ovlivňují výše uvedenou intenzitu vzájemné ekonomické spolupráce mezi oběma subjekty? Otázka a téma jsou smysluplné. Nicméně zároveň jde o poměrně široké téma.

ii) Měnící se intenzitu spolupráce diplomová práce vysvětluje na bázi tří vysvětlujících faktorů, které se vážou ke konkrétní teoretickým proudům v mezinárodních vztazích/v mezinárodní politické ekonomii. Jde o následující faktory: vzájemná ekonomická závislost (liberalismus), klesající relativní hospodářské postavení EU a USA (realismus), změna objemu vzájemných transakcí (funkcionalismus, neofunkcionalismus a teorie komunikace). Testování vazby mezi závislou a nezávislými proměnnými se opírá o korelační analýzu.

Hlavní vysvětlující faktory jsou vybrány smysluplně a do značné míry i vhodně. To samé platí o metodě, která ale trochu pokulhává v aplikaci (viz níže).

iii) Jednou z větších slabin práce je to, že používá poměrně málo akademické literatury a navíc v ní je relativně nadužívána česká literatura. Jaký má smysl, když jsou v práci nejvíce citovány přehledové a učebnicové práce českých autorů (Petra Druláka, Evy Kálínské, Irah Kučerové a dalších), při vší úctě k jejich kvalitě? Vždyť téma americko-evropských

ekonomických vztahů je výrazně frekventováno v zahraniční (mezinárodní) akademické literatuře a česká produkce v této literatuře hraje (naprosto logicky) jen menší roli. Jedním z důležitých projevů zvládnutí tématu ze strany diplomantky by bylo to, že by využila v rozsáhlejší množství klíčovou mezinárodní literaturu.

Stejně tak je těžko pochopitelným nedostatkem to, že při práci s teoriemi pracuje autorka s učebnicovými texty a nikoliv přímo s pracemi, ve kterých byly dané teoretické perspektivy definovány. Tento postup je a) těžko pochopitelný, když práce liberálů a realistů, ze kterých autorka přes učebnice zprostředkovaně čerpá, musela (měla) číst v rámci povinné literatury v předmětu Teorie mezinárodních vztahů; b) nevhodný, protože práce s myšlenkami teorií nikoliv přímo „od pramene“, ale z učebnic a přehledů, zkrusluje jejich obsah

iv) Struktura textu je v pořádku.

2. zpracování tématu (výběr zdrojů pro jednotlivé aspekty zvolené problematiky, interpretace přebíraných poznatků, argumentace, formulace vlastních poznatků, včetně vyvození závěrů, přesnost vyjadřování; příp. práce s daty – úplnost, přesnost, správnost postupů; konformita s projektem);

Diplomantka dochází k závěru, že faktorem nejlépe vysvětlujícím změnu v intenzitě hospodářské spolupráce mezi EU a USA ve zkoumaném období je pokles jejich relativního ekonomického postavení ve světě. Předpokládaný pozitivní vliv vzájemné závislosti byl potvrzen pouze pro finanční oblast. Pro oblast obchodní byl naopak zjištěn vliv negativní. Předpokládaný pozitivní vliv zvyšujícího se objemu transakcí na prohloubení spolupráce byl prokázán pouze v obchodní dimenzi.

Základy analýzy jsou velmi dobré: vytčené vysvětlující faktory jsou systematicky a přehledně prověřovány, s pomocí konkrétní metody.

Hlavní slabiny spatřuji v tomto ohledu dvě:

1) nejasné a zavádějící nakládání s hlavním konceptem práce, totiž spoluprací. Většinové chápání termínu spolupráce v mezinárodní politické ekonomii vystihuje Keohanova často citovaná definice, podle které je kooperace vzájemným přizpůsobováním politik několika států, v podstatě tedy koordinace politik, které má eliminovat negativní externality nebo zajistit veřejné statky (Keohane, After Hegemony, 1984). Ze tří kritérií, která autorka používá, se tomuto pojetí blíží jen jedno: celní zatížení (protože odbourávání celního zatížení je vědomou koordinací politik). Naopak otevřenost a FDI už jsou do značné míry mimo politickou sféru a působení vlád: vlády sice svou politikou (a její koordinací) vytvářejí podmínky pro otevřenost i pro FDI, ale tyto faktory jsou bezprostředním důsledkem působení firem a spíše jejich snahy o jejich individuální výnosy než o vzájemnou koordinaci.

Autorčino pojetí spolupráce je tedy mimo mainstreamové chápání v současné IPE. Autorka svými indikátory spíše než spoluprací ve skutečnosti měří míru ekonomické provázanosti obou subjektů (2/3 těchto indikátorů - otevřenost a FDI – jsou klasickými indikátory ekonomické propojenosti). Snaha definovat spoluprací na bázi globalizace není logická, protože globalizace a spolupráce jsou dva samostatné fenomény. Mimochodem konceptuální definici spolupráce jsem v práci vůbec nenašel, pouze operacionalizaci.

2) použití korelačních koeficientů je chvályhodné, ale opět velmi nestandardní a nedostatečné. V první řadě jsem v práci nenašel informaci o tom, jaké korelační koeficienty byly použity. Dále autorka neuvádí standardní parametry korelační analýzy, např. významnost.

3. standardy vědeckého textu (bibliografie, odkazy, citace);

Tyto aspekty práce jsou v pořádku.

4. stylistická a jazyková úroveň textu;

Tyto aspekty práce jsou v pořádku. „S“tudená válka se píše s velkým „S“.

5. formální úplnost výtisku (čestné prohlášení, obsah, resumé, projekt);

Tyto aspekty práce jsou v pořádku. Ale všiml jsem si překlepu v autorčině příjmení na první straně.

6. dílčí připomínky (pokud nejsou uvedeny jako součást hodnocení výše uvedených aspektů práce); příp. náměty či otázky k obhajobě;

7. celkové hodnocení (práce ne/odpovídá požadavkům kladeným na DP; ne/doporučení práce k obhajobě; nejsilnější, příp. nejslabší stránky práce; příp. doporučení na zvláštní ocenění [pochvala děkana za vynikající DP]);

Jedná se o poměrně zdařilou práci – především vyzdvihují vybudování teoreticko-metodologického rámce a jeho aplikaci. Ke slabším stránkám práce ale patří:

- poněkud nestandardní pojetí klíčové konceptu práce, tedy spolupráce
- uchopení teorií prostřednictvím učebnic namísto primárních prací, které jsou navíc součástí povinných předmětů oboru mezinárodní vztahy na FSV UK
- velmi omezená práce s relevantní zahraniční akademickou literaturou
- nedostatečné zvládnutí korelační analýzy

Společným jmenovatelem nedostatků práce je tedy slabá práce s literaturou. Ta se projevuje na několika úrovních: na úrovni hlavního konceptu (zavádějící vymezení spolupráce), teorie a metody (absence práce s primárními teoretickými zdroji a kvalitními metodologickými učebnicemi) i vlastního tématu (nedostatek akademické literatury mezinárodní IPE).

Navíc použitých akademických zdrojů je i na diplomovou práci poměrně málo – pouze 22 zdrojů a navíc z toho téměř polovina jsou přehledové nebo učebnicové texty.

8. navrhovaná klasifikace.

Navrhují hodnocení „velmi dobře“. Práce má dobrý základ, ale především kvůli relativně slabé práci s literaturou týkající se teorií, metody i vlastního tématu se domnívám, že hodnocení práce je nutné minimálně o jeden stupeň snížit.

datum

podpis

1. 9. 2014